

HET ADVIESORGAAN VAN DE NATIONALE COMMISSIE VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND (NCRK) verzoekt België om alle Belgische kinderen en alle kinderen die onder zijn jurisdictie vallen en betrokken zijn bij gewapende conflicten in Syrië en Irak, onverwijld te repatriëren

Advies aangenomen op 13 mei 2019

Het Adviesorgaan benadrukt dat kinderen betrokken bij gewapende conflicten in de eerste plaats kinderen zijn, ongeacht hun leeftijd of hun vermeende graad van betrokkenheid bij het gewapende conflict. Zij zijn blootgesteld aan extreem geweld en onmenselijke levensomstandigheden. Deze kinderen zijn bijzonder kwetsbaar en moeten in de eerste plaats worden beschouwd als slachtoffers van ernstige schendingen van hun rechten.

De feiten

Volgens recente schattingen van het Belgisch Orgaan voor de Coördinatie van de Analyse van de Dreiging (OCAD) waren er in mei 2018 nog 162 kinderen met een link aan België in Syrië en Irak (22 kinderen zouden sinds 2012 naar België zijn teruggekeerd).¹ Sommigen onder hen zijn niet gelokaliseerd, anderen verblijven in kampen die door de Koerdische autoriteiten worden beheerd. Verschillende moeders of naaste familieleden die in België zijn gebleven, hebben reeds contact opgenomen met de Belgische overheden voor hulp. Andere kinderen zijn wees of niet-begeleid. De overgrote meerderheid van al deze kinderen is jonger dan zes jaar.

In de afgelopen weken zijn tientallen kinderen onderweg en in kampen in het noordoosten van Syrië omgekomen. Reeds ettelijke maanden richten verscheidene nationale en internationale organisaties en instellingen, in overeenstemming met het Verdrag inzake de rechten van het kind, de aanbeveling tot Staten alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat alle kinderen die onder hun jurisdictie vallen, worden gerepatriëerd en vervolgens in hun land van herkomst worden geïntegreerd.²

Verschillende recente rapporten³ wijzen op de ernstige achteruitgang van de situatie: de kampen zijn overbevolkt, het geweld neemt toe en alle basisvoorzieningen zijn ontoereikend. De

¹ CRC/C/BEL/Q/5-6-6/Add.1, paragraaf 81.

² Zie onder meer: Panos MOUMTZIS, Regionaal Humanitair Coördinator van de VN voor de Syrische crisis: « Syrie : dans le camp d'Al Hol, 2.500 enfants étrangers ont besoin d'une aide urgente (ONU) », 18 april 2019, <https://news.un.org/fr/story/2019/04/1041531>; Virginia GAMBA, Speciaal gezant van de VN voor kinderen in conflictgebieden, 11 april 2019.

³OCHA, Humanitaire respons in het Al-Hol Camp, 17 april 2019 : https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Al_Hol_Hol_Sitrep_2_FINAL_19_Apr2019.pdf ; ICRC, " Déclaration du président du CICR Peter Maurer, au terme de sa visite de cinq jours à Damas et dans le nord-est de la Syrie ", 22 maart 2019 ; Ursula MUELLER, Adjunct-secretaris-generaal voor humanitaire zaken en plaatsvervangend noodhulpcoördinator van het Bureau voor de Coördinatie van Humanitaire Aangelegenheden, Briefing on the situation in the Middle East - Security Council, 8515th meeting, 24 april 2019, <http://webtv.un.org/watch/ursula-mueller-ocha-on-the-situation-in-the-middle-east-syria-security-council-8515th-meeting/6029581140001/>.

ontwikkelingen in het gewapende conflict vormen een nieuwe bedreiging voor de bewoners van de kampen en kinderen zijn hier bijzonder kwetsbaar voor. De nood is zo hoog dat elke dag telt om het recht op leven, overleven en ontwikkeling van elk kind daar te garanderen.

De wet

Het Adviesorgaan van de NCRK herinnert aan de laatste Slotbeschouwingen van het Comité voor de rechten van het kind van de Verenigde Naties, die op 7 februari 2019 ten aanzien van België werden aangenomen. In dit verband beveelt het Comité het volgende aan:

- a) *"Ontwikkelen en implementeren van **mechanismen voor het identificeren van kinderen** die betrokken zijn geweest bij of getroffen zijn door gewapende conflicten, met inbegrip van kinderen die asiel aanvragen en kinderen in migratie;*
- b) ***De spoedige repatriëring van alle Belgische kinderen te faciliteren en, waar mogelijk, van hun families, ongeacht hun leeftijd of hun vermeende graad van betrokkenheid bij het gewapende conflict, [...];***
- c) *Ervoor te zorgen dat de betrokken kinderen worden **beschouwd als slachtoffers** van mensenhandel met het oog op criminele doeleinden in gewapende conflicten, [...] dat zij worden beschermd tegen represailles en nieuwe rekrutering en dat zij toegang krijgen tot de **nodige bijstand voor herstel- en re-integratie**, met inbegrip van psychosociale en juridische bijstand;*
- d) *Ervoor zorgen dat kinderen die in contact komen met het gerecht alle **waarborgen op een eerlijk proces** krijgen, in overeenstemming met artikel 40 van het Verdrag, en dat zij **niet worden gestigmatiseerd** voor hun deelname aan onwettige activiteiten waartoe zij werden gedwongen;*
- e) *De hulp invoeren van organisaties van de Verenigde Naties zoals het Bureau van de Verenigde Naties voor drugs- en misdaadbestrijding, het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen en de Internationale Organisatie voor Migratie om **kinderen die het slachtoffer zijn van mensenhandel in het kader van een gewapend conflict te identificeren en bij te staan.**⁴ »*

Op Belgisch niveau heeft de rechtbank op 26 december 2018 de Staat bevolen om de repatriëring te organiseren van zes Belgische kinderen die momenteel met hun moeder in Syrië worden vastgehouden. Dit is de eerste beslissing ten gunste van twee moeders, die tegen hun wil met hun kinderen worden vastgehouden. Dit vonnis werd echter herroepen door een arrest van het Hof van Beroep te Brussel van 27 februari 2019. Deze laatste beslissing is echter alleen gebaseerd op procedurele elementen en betreft niet de grond van de zaak. De erkenning van de mensonwaardige levensomstandigheden, met name voor de kinderen, waarop het eerste vonnis was gebaseerd, werd niet in twijfel getrokken.

⁴ CRC/C/BEL/CO/5-6, paragraaf 50. Versie onderlijnd door het adviesorgaan van de NCRK.

België heeft zich ertoe verbonden in de eerste plaats rekening te houden met de bescherming van alle kinderen,⁵ zonder onderscheid naar leeftijd, door niet alleen het Verdrag inzake de rechten van het kind te ratificeren, maar ook het Facultatief Protocol inzake de betrokkenheid van kinderen bij gewapende conflicten, dat vereist dat kinderen die worden gerekruteerd of gebruikt in gewapende conflicten, alle passende bijstand krijgen bij hun fysiek en psychologisch herstel en hun sociale herintegratie. In de UNICEF *“Principles and Guidelines on Children Associated with Armed Forces or Armed Groups”* (2007) staat verder dat *“kinderen die beschuldigd worden van het plegen van internationaalrechtelijke misdrijven terwijl ze betrokken waren bij strijdkrachten of gewapende groepen, in de eerste plaats moeten worden beschouwd als slachtoffers van schendingen van het internationaal recht, en niet alleen als vermeende overtreeders.”* Dit impliceert een verplichting tot demobilisatie en een recht op bescherming en herstel.

In het bijzonder rekening houdend met het recht van het kind om niet gescheiden te worden van zijn ouders of zijn gebruikelijke voogden, zoals vastgelegd in het Kinderrechtenverdrag, **moeten de Belgische overheden de repatriëring van alle Belgische kinderen en, in de mate van het mogelijke, van hun gezinnen, onverwijld faciliteren, waarbij zij in de eerste plaats rekening moeten houden met het belang van het kind.** De bepaling van het belang van het kind moet geval per geval gebeuren en op basis van procedures die een eerlijke en transparante behandeling door gekwalificeerde en onafhankelijke professionals garanderen. Men dient daarbij de gehele situatie van het kind in ogenschouw te nemen, met inbegrip van de mening van het kind, waarmee op passende wijze rekening dient gehouden te worden in overeenstemming met de leeftijd en ontwikkeling van het kind. Deze garanties moeten ook worden toegekend aan kinderen die onlangs de meerderjarigheid hebben bereikt en speciale bescherming nodig hebben, met name omdat zij er tijdens hun minderjarigheid niet van hebben mogen genieten. Niet alleen op korte termijn, maar ook op lange termijn moet worden vastgesteld wat het belang van het kind is, rekening houdend met de mogelijke schade die het kind zou kunnen lijden als het niet in contact kan blijven met zijn ouders na terugkeer in zijn land van herkomst en met de kans dat een eventuele scheiding van zijn ouders levenslang zal blijven voortduren.

Er dienen bijzondere beschermingsmaatregelen te worden genomen voor elk kind dat van zijn of haar ouders of gewone voogden is gescheiden, ook wanneer de scheiding het gevolg is van de detentie van de ouders of die voogden, aangezien zo'n scheiding de kwetsbaarheid van het kind aanzienlijk vergroot.

Tijdens de repatriëring moeten kinderen kunnen genieten van de bestaande systemen en programma's voor de bescherming van kinderen, zonder ze te isoleren en stigmatisering te vermijden.

Daarnaast herinnert het adviesorgaan eraan en benadrukt het dat staatloosheid nooit in het belang van het kind is. Staatloosheid leidt tot een beperkte toegang tot fundamentele rechten en basisdiensten zoals het recht op onderwijs en gezondheidszorg, en verhoogt het risico op discriminatie. Artikel 7 van het Verdrag inzake de rechten van het kind verplicht de Staten die partij zijn bij het Verdrag, kinderen onmiddellijk na de geboorte te registreren en poneert hun recht op een naam, het recht een nationaliteit te verkrijgen en, voor zover mogelijk, vanaf de geboorte kennis te hebben van en door hun ouders te worden verzorgd. Deze verplichting

⁵ Artikel 1 van het Verdrag inzake de rechten van het kind: "Voor de toepassing van dit Verdrag wordt onder een kind verstaan **ieder mens die jonger is dan achttien jaar**, tenzij volgens het recht dat op het kind van toepassing is, de meerderheid eerder wordt bereikt." (onderstreept door het adviesorgaan van de CNDE).

wordt versterkt door het Verdrag van de Verenigde Naties tot beperking van de staatloosheid van 30 augustus 1961, dat door België is geratificeerd. Veel Belgische kinderen of kinderen die recht hebben de Belgische nationaliteit te verkrijgen (Belgische ouders) zijn echter niet in het bezit van enig wettelijk document dat van hun bestaan getuigt, hoewel hun band met België kan worden aangetoond. Indien er niet snel iets aan deze situatie wordt gedaan, zullen ze staatloos worden. Het ontbreken van officiële documenten kan de blootstelling van kinderen aan geweld, met inbegrip van seksueel geweld, misbruik en mensenhandel, vergroten. Het is aan de Belgische Staat om al het mogelijke in het werk te stellen om zulke dramatische gevolgen voor deze kinderen te voorkomen.

Hoewel het Adviesorgaan erkent dat de situatie complex is vanwege de praktische en diplomatieke implicaties ervan, roept het de Belgische overheden op om **onverwijld alle nodige maatregelen te treffen voor de identificatie, lokalisering en repatriëring van kinderen betrokken bij gewapende conflicten in Irak en Syrië.**

Ten slotte herhaalt het Adviesorgaan nogmaals dat elke beslissing van de Belgische Staat die gevolgen kan hebben voor een kind, in de eerste plaats gebaseerd moet zijn op het belang van het kind. En hoewel veiligheidskwesties ook onder de verantwoordelijkheid van de Staat vallen, **mogen deze overwegingen onder geen enkel beding afbreuk doen aan de kinderrechten.**

Het Adviesorgaan van de NCRK doet dan ook een krachtige en dringende oproep aan België om de aanbevelingen van het Comité voor de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties in dit verband onverwijld ten uitvoer te leggen, in het bijzonder: het identificeren; repatriëren; en bijstaan van kindslachtoffers, en - in de mate van het mogelijke - van hun gezinnen en om bij alle beslissingen hierover het belang van het kind als eerste overweging te nemen; en om hun re-integratie in onze maatschappij te bevorderen.